

4) Een overnachtingsbevel; drukwerk + handschrift :

"CITOYEN
EST PRIÉ DE LA PART DE LA MUNICIPALITÉ DE CETTE commune
pour le bien du service de loger un volontaire pour un nuit.
Ostende le 2 ventose 5 ANNÉE REP.
RUE"

5) EEN PENNING Ø 6 cm.

R. DONNÉ PAR LA / MAIRIE DE LA VILLE ET PORT / D'OSTENDE/
AUX HABITANTS / DE LA RUE / DE LA CORDERIE
V. LE 15 AOUT 1806 / POUR AVOIR LE MIEUX / DÉCORÉ A L'OCCASION /
DE LA FÊTE / DE ST. NAPOLÉON / ET DE L'ANNIVERSAIRE DE
LA / NAISSANCE DE NOTRE / EMPEREUR ET ROI

6) EEN PENNING Ø 4 cm.

R. Beeldenaar van Napoleon naar rechts. "NAPOLÉON EMP. ET
ROI"
getekend : ANDRIEU
V. Gevleugelde dame met zwaard, palm en lauwerkrans.
"BATAILLE DE MOTENOTTE MDCCXCVI"

7) EEN PENNING Ø 4 cm.

R. Beeldenaar van Napoleon (gelauwerd) naar rechts.

8) Deel van een biljarttafel

Op de zijkanten van het stuk biljart bevinden zich 2 koperen
cartouches een Napoleonbuste voorstellend, boven een keizerlij-
ke adelaar, omgeven door lauwerkransen en eikeloof en standaard-
den.

De 2 Napoleonhoofdjes klappen om wanneer ze geraakt worden
door een biljartbal en fungeren als houdertje voor de ballen.

Hout, groen vilt en koper; 19,5 x 49,5 x 18

Herkomst : "Hotel 't Gulden Hooft", dat het lokaal der Napole-
onisten was. Tot aan W.O. II geëxposeerd in het
Museum Fort Napoleon Oostende.

Bibl. : Carlos LOONTIENS, Le Fort Napoléon. . . Catalogue
descriptif, (Oostende), z.j. p. 75.

¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥

ADOLPH KOLPING : "BEELDEN UIT HET LEVEN VAN EEN BADSTAD"

Vertaald of samengevat uit
Rheinische Volksblätter für
Haus, Familie und Handwerk.
Zaterdag, 26 augustus 1865

Ja, dit is opnieuw de oude, vertrouwde kamer, waarin ik
reeds dikwijls verbleven heb na langdurig, moeizaam werk, en
na een hittige, lastige reis van de oevers van de Rijn naar
de Noordzeekust om naar geest en lichaam uit te rusten en van
de frisse zeelucht te genieten en in de kostbare golven van

de zee te baden. Hoe stil en huiselijk is het in het oude huis, bijna zoals in een klooster. De 85-jarige kapitein zit beneden in de achterkamer, die terzelfdertijd zijn werkkamer is, en bidt zijn morgengebed. De oude, maar nog altijd werkzame huishoudster is reeds druk bezig in de keuken het ontbijt klaar te maken. Alles gebeurt echter zo rustig dat boven in mijn kamer geen de minste lawaai gehoord wordt. Het is nog heel vroeg in de morgen. De lieve zon staat weliswaar reeds meer dan een uur aan de hemel, die er vandaag zuiver uitziet, alsof hij gedurende de nacht schoongemaakt was. Het stadje zelf ligt met de grote meerderheid van zijn bewoners en gasten er nog zo rustig bij, alsof de nieuwe dag te vroeg gekomen was. Het waren tot vandaag echt warme dagen, en de verzwakkende hitte zit nog in mijn ledematen. Dus, naar buiten ! Zo vroeg mogelijk ! En laten we eens zien of de frisse zeelucht geen verkwikking brengt.

In de grote straat die het stadje van het station tot aan de zeedijk ongeveer in het midden doorsnijdt, heeft men zich opnieuw op het seizoen voorbereid. Er zijn bijna geen huizen, waar geen gemeubelde kamers te huur zijn. De winkels zijn van frisse waren voorzien. Parijs en Brussel zenden hun verleidelijke artikels. De oude en nieuwe hotels strekken overal hun lange armen uit, om de gasten op te vangen.

Allen willen profiteren van het seizoen, om daarna het geld te verteren. Men is nog aan de voorbereiding toe, want het seizoen is eigenlijk nauwelijks begonnen. Hier en daar komt het stadje tot leven. De markt is een burcht vol ezelskarren. De talloze grote en kleine korven met groenten, eieren, boter en gepluimde kippen staan in het gelid opgesteld. De marktkramers moeten reeds van vóór zonsopgang op de been geweest zijn.

Er is nog een korte afstand, en dan kan men langzaam over een aantrekkelijke brug gaan, die slechts enkele jaren geleden opgericht werd en nu reeds overbodig wordt. Die gekke, nutteloze gracht moet binnenkort gevuld worden, zodat de stad rechtstreeks bij de zee kan liggen. Ook in dit land kan men dus door kostbare, maar nutteloze openbare werken waardevol geld verkwisten. Er is in de badstad verder weinig veranderd, behalve het kursaal, waar een groot, ruim, glazen huis aangebouwd werd, zodat de voorname lui zich behoorlijk tegen het slechte weer kunnen beschermen en zich kunnen laten bewonderen.

Maar kijk eens ! Daar ligt de grote, geweldige zee in de heerlijke morgenzonneschijn aan onze voeten, een onmetelijke spiegelvlakte, die nauwelijks hier en daar door een briesje bewogen wordt.

Kleinere en grotere vissersschuiten met hun gelijkvormige zeilen rusten tot aan de horizon op de schitterende watervlakte. Lusteloos slaan de wijkende strandgolven - het is ebbe - tegen de oever. En toch geurt de zee op deze morgenstond zo fris en verkwikkend, en zendt de nauwelijks waaiende zeewind de luchtgoven zo zacht en koel over, dat men onwillekeurig blijft staan, zich om de zee verheugt (wie ziet haar terug en begroet haar niet met vreugde ?) en met begeerte de morgendrank opslurpt, die de hand van God hier zo rijkelijk uitdeelt. Men ademt diep, altijd dieper. Het is alsof men lichaam en ziel wil volzuigen van deze heerlijke lucht, en alsof men terzelfdertijd alle onzuivere stof, geur en walm die men tot nu toe heeft moeten inslikken, uit zich wil drijven.

Men begint zich zelfs langzamerhand altijd maar hoger op te richten. Het is tenminste alsof de frisse, vochtige zeelucht aan het lusteloze lichaam reeds de juiste, natuurlijke veerkracht terugschenkt.

Dit is zeker : wie in de vroege morgenstond een behoorlijke wandeling aan zee maakt, en dan voor het ontbijt terugkeert, brengt een andere eetlust mee, en een frisser geest dan degene die zich uit het warme bed naar de koffietafel moet loodsen en die de eerste gave Gods van de dag met een slaperig gezicht aankijkt.

Hoe eenzaam en stil is het nog langs de hele kust. Een feestelijke, bijna heilige rust ligt over zee en strand, die baden in een stralende zonneshijn. Er is nauwelijks één mensenziel verschenen om van deze heerlijkheid te genieten. Ach, de meesten hebben gisteren waarschijnlijk tot diep in de nacht genoten, en verteren nog moeizaam de restanten. Laten we verder het strand opwaarts gaan. Het gaat immers, of men nu naar het zuidwesten of naar het noordoosten gaat, altijd opwaarts. Misschien treffen we bij de bekende badplaatsen bekende gezichten aan. Die vier- tot vijfhonderd badwagens, die het seizoen nodig heeft, zijn in 't gelid opgesteld met het rondreizende bureau en de magazijnen voor de badpakken. De "zeewijven" ("Meerweiber"), de badvrouwen in hun lange donkerblauwe rokken, en witte kappen, en ook de baders in hun rode broeken en truien, die door een gordel samen gehouden worden, zijn reeds ter plaatse. Het reglement schrijft de badvrouwen voor dat ze 's morgens reeds om vijf uur op het strand moeten zijn. Ze moeten er zo lang blijven, als de baders hun dienst wensen. Dit geldt voor de zon- en feestdagen, zodat het badpersoneel zijn kerkelijke plichten niet kan vervullen. Het bestuur van de dienst der zeebaden bekommert zich natuurlijk niet om kerkelijke plichten. Het enige waar het op aankomt, is zoveel mogelijk winst te halen uit het seizoen. Deze "zeewijven" en "zeemannen" (1) zijn een zeer bijzonder volkje, en het loont wel de moeite om hen even van naderbij in ogenschouw te nemen. Het moeten wel gezonde, en sterke mensen zijn. Dit blijkt uit hun werk. Ze begeleiden namelijk de baders die het verlangen, zodra deze de badwagen verlaten, van het ondiepe water naar het diepere. Ze moeten bij hen blijven, tot het bad genomen is. Bij rustige zee reikt het water meestal tot de heupen van de helpers, zodat slechts het onderste deel van het lichaam nat en koud wordt. Bij golvende zee echter worden ook deze mensen nat tot aan de hals. Na het bad dat van vijf tot vijftien minuten duurt, kunnen baders zich in het wagentje omkleden. De helpers daarentegen blijven aan het werk, en bijgevolg heeft het wisselen van kleren geen zin. Een hele voormiddag zo rondlopen zou volgens de schrijver voor normale mensen noodlottig zijn. Hun winst noemt Kolping behoorlijk. Een verfrissing is voor de badvrouwen een kopje koffie, voor de mannen een borrel. Deze mensen zijn bij hun zwaar werk meestal toegewijd en opgewekt, soms zelfs uitgelaten.

Welke zijn nu de gevolgen van hun werk voor hun gezondheid ? Volgens de Duitse kapelaan was het merkwaardig dat de vrouwen dit zwaar labeur beter verdroegen dan de mannen. Hij had vastgesteld dat gedurende de laatste twaalf jaar een groot deel van de mannen aan de gevolgen van het werk bezweken was. Het mannelijk deel van het personeel was reeds volledig vervangen. De badvrouwen (Kolping blijft hen "Meerweiber" noemen) hadden wonderlijk genoeg stand gehouden. Er waren er zelfs nu nog bij die, zodra het werk

(1) personeel voor baden

voorbij was, even opgeruimd in een kring op het strand dansten als vóór acht of tien jaren. Er waren prachtexemplaren bij. Ze hadden een bronskleurige huid, alsof ze jaar in jaar uit in de zee waren blijven wonen. Hun leeftijd lag tussen 30 en 50 jaar. Wie jonger was, zou de nadelen voor de gezondheid nog minder kunnen verdragen.

De toewijding van al deze mensen vond Kolping merkwaardig. Hij zelf kwam telkens verkwikt en als een herborene uit het water. Na het bad maakte hij meestal nog een strandwandeling. Daar tussen de duinen en de ruisende branding te lopen, zonder mensen in het rond, was voor hem een buitengewone ervaring, die tot zingen of tot aanbidden aanzette. Tijdens zijn terugweg viel het op dat de vertegenwoordigers van "de voorname wereld" op dit vroege uur nog niet op stap waren. Zij zouden slechts veel later opdagen. Van een frisse vroege morgen aan zee weten deze mensen meestal niets te vertellen. Zij hadden het immers gisteravond tot diep in de nacht zeer druk.

*
* * *

Zaterdag, 2 september 1865

. . . Badgasten wandelen naar de zee, anderen komen terug. Aan de deuren van de kroegen staan werkloze kelners, met hun servet over de arm geslagen, de voorbijgangers gade te slaan. Ze zijn zeer talrijk voor de nog kleine schare verlofgangers. De wereld van kroegbazen en kelners heeft iets zeer bijzonders gedurende zo'n zomerseizoen. In weinig tijd moet veel geld verdiend worden. Zo niet gaat de hele zaak ten gronde. De meeste hotels zijn buiten het seizoen van drie maanden gesloten. Dan zijn huis en inrichting een dood kapitaal.

Zeer eigen aan het seizoen zijn de vele honden, die bij het zwakke geslacht van een bijzondere bescherming genieten. Het is opvallend hoeveel vrouwen door hun hondje uit wandelen worden genomen. Andere damens dragen hun lieveling, behoorlijk gewassen, gekamd en gekapt op de arm, met een zorg die ontroerend zou zijn, indien het niet om een hond ging. Wanneer het nog katten waren; maar neen, honden moeten het zijn, want de hond is nu mode.

"Dit is een echt hondenseizoen" zei een stevige, Duitse badgast, die Kolping voor het eerst op deze mode opmerkzaam maakte. Een dame merkte op dat mode een streng gebod was. "Men onderwerpt zich er aan en daarmee basta !"

De kapelaan was verrast en besloot dat de mode nog strenger was dan de geloofsartikels.

Langs het strand wandelend snoof Kolping gulzig de adem van de zee op, een medicijn die zo kostbaar was, zoals elk dokter ze wel kon voorschrijven, maar zoals geen dokter ze bereiden kan. Het was volgens hem de juiste drank voor het afgematte lichaam, voor verslachte zenuwen, vermoeide longen, een trage lever, en voor een zwaar hoofd.

De meeste mensen waren volgens de kapelaan te druk bezig met het lezen van romannetjes, met brei en haakwerkjes, maar weinigen dachten er aan om zichzelf wat echte rust en bezinning te verschaffen. Wat niet aantrekkelijk en met bonte kleuren voor hun ogen

danste, werd voor deze mensen vlug vervelend. Het viel hem op dat sommige mannen in ijdelheid voor de vrouwen niet moesten onderdoen. Om de haverklap gingen ze zich omkleden in opvallende kleuren. Hij was niet zo afkerig van een kleurrijke kledij, maar vondt dat niet alles past voor iedereen. Hierbij hekelde hij dezen die er op uit waren om op te vallen door hun gekunstelde opschik. Hij vroeg zich af hoe zij aan een roze huidskleur en aan die weelderige haren kwamen, die 's morgens bij het zeebad nog bleekgezichten waren met dunnen haarvlechten. In het schouwspel dat dit modieuze volk elke avond vóór het kursaal aanbood, speelden de Joden ("die Kinder Israels") een hoofdrol. "De mode beveelt en zwijgend gehoorzaamt de wereld" besloot hij.

Zaterdag, 9 september 1865

Aan zee waren er ook onuitstaanbare dagen. Soms bracht de afmattende zuidenwind die uit het binnenland kwam, een massa insecten met zich mee uit de kwalijk ruikende kanalen, vijvers en poelen van de streek. Men kon er zich moeilijk tegen weren. Wie drank bij zich had, moest het glas met de hand bedekken. Op zulke verzengende dagen vond men enkel schaduw in de kroeg, en bracht het zeebad geen verkwikking. Zo'n insectenplaag duurde echter meestal niet lang. Spijts alles bleef Kolping de schoonheid van hemel en zee bewonderen, waarover volgens hem nog zoals op de eerste scheppingsdag de geest van God zweefde. De kapelaan uit Keulen kon het opnieuw niet nalaten kritiek uit te brengen op de modieuze bezoekers van het kursaal, die op hun hoed een of ander vogelsoort meedroegen, een paradijsvogel, een fazant of een koekoek. Deze mensen keerden de rug naar de zee, de zon en de prachtige avondhemel, en waren er enkel op uit om zelf gezien te worden door anderen. "Sehen, besehen und gesehen werden, das ist das offene Geheimniss der ganzen Zusammenkunft." Adolp Kolping besluit met zeer moraliserende beschouwingen over opvoeding, vooral dan over de opvoeding van de vrouw, die volgens hem meer zou moeten toegespitst worden op haar taak als huisvrouw, en niet op die van "paradepaardje". Hij heeft echter zijn betoog niet kunnen beëindigen, wegens zijn ziekte en dood.

John GHEERAERT